

ULUSLARARASI KURULUŞLARIN İŞLEVİ: OECD ÖRNEĞİ

Ahmet Kamil EROZAN

Büyükelçi

•••

Bir defa bu imkanı bana vermiş olmanızdan ötürü, hem Sayın Başkanınıza, hem Kurul Üyelerine hem de mutlaka mesainizden zaman ayırarak buraya geldiğiniz için sizlere teşekkür etmek istiyorum. Ben, izin verirsiniz sunuma ilişkin kafamda belirlediğim bir süre yok. Üstelik hiçbir yerde bir kağıda bağlı kalarak konuşmadığım ne kadar sürer konuşmam bilemiyorum ama inşallah sizi sıkmayacak kadar uzun sürer. Tek talebim soru cevabı da bu toplantıyı ne kadar enteraktif yapabilirsek iyi olur düşüncesiyle sona saklamayın. Dolayısıyla anlatımın akışı içerisinde benim sözümü keserseniz, ben ancak memnun olurum. Böylelikle belki sonunda soruları saklanmaktansa soru, cevabı da belki sunumun akışı içerisine yerleştirirsek hepimiz için daha da iyi ve anlamlı olur düşüncesindeyim.

Uluslararası örgütler veya kuruluşlar dediğimiz zaman zihnimize gelen mutlaka kolay örnekleri vardır. Mutlaka bir tanesi OECD'dir, NATO'dur, AGİT'tir, Avrupa Konseyi'dir. Ben burada saymaya devam edersem beş yüzü bulabilirim. Diğer bir ifadeyle bugün uluslararası örgüt dediğimiz oluşumların sayısı 500+ diyebileceğimiz bir sayı ile ifade ediliyor. Tabi bunların da çeşitleri var. Bu çeşitler dediğim zamanda OECD gibi NATO gibi AGİT gibi hükümetler arası, yani devletlerin temsil edildiği örgütler var. Sivil toplum örgütleri dediğimiz birimlerin bir araya geldikleri uluslararası örgütler de var. Onu da geçiyorum, iş aleminin bir araya geldiği uluslararası örgütler var. Temasına göre farklılaştırılmış, örneğin Dünya Turizm Örgütü gibi belirli bir sektöre yönelmiş olanlar olduğu gibi OECD gibi birden çok konuyu ekonomik açıdan ele alıp işleyen uluslararası örgütler de var. Her biri belirli bir ihtiyaca cevap vermek üzere kurulmuşlar. Bu kadar çok lazım mıydı diyebilirsiniz ama dünyanın küçülüyor olması sorunların müşterekleşmesine giderek artan bir şekilde yol açmakta, dolayısıyla işbirliği uluslararası çatılar altında mecburiyet halini almaktadır. Bugün uluslararası örgütlenme dediğimiz zaman bunun hemen hemen tamamını son asrın zaman dilimi içine ve özellikle savaşların ertesine yerleştirmek mümkün. Cemiyeti Akvam dediğimiz Birleşmiş Milletler'in öncülü olan örgüte

giderseniz o örgüt Birinci Dünya Savaşı sonrasının ürünüdür. Birleşmiş Milletler deseniz İkinci Dünya Savaşı sonrasının bir örgütüdür. OECD deseniz o da İkinci Dünya Savaşı sonrasının bir örgütüdür. OECD'nin tohumları nerede atıldı dersiniz mutlaka tarih derslerinizde duymuşsunuzdur İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD ve Kanada'nın tarafından yıkılmış Avrupa'ya destek olmak üzere oluşturulmuş oldukları bir Marshall Planı vardır. Bu Marshall Planı ile başlamıştır. Marshall Planı zaman içinde 1960'ların başına kadar OEEC adı altında nitelik değiştirerek sürmüştür. Bu örgüt ise 1960 Aralık ayında imzalanan bir sözleşmeyle OECD'ye dönüşmüştür. Bugün 2011 yılında OECD'nin 50. yıldönümü dediğimiz bir noktadayız. Dolayısıyla elli yıl dediğimiz zamanda uygun sayılabilecek bir örgüt var karşımızda.

Ben izin verirseniz, buna odaklanarak, OECD örneğinden yola çıkarak OECD vb. örgütlerin işlevi, çalışma mekanizmaları, neye yaradığı, ne beklenebileceği ve Türkiye olarak da neler elde edildiği veya neler elde edilebileceği konusunda sizlere bir ufuk turu yapmaya çalışacağım. Çeşitli ihtiyaçlara cevap verir dedim, uluslararası örgütler. OECD açısından ise OECD neye bakardan ziyade, OECD neye bakmaz demek daha kolay bir tarif olacaktır. Çünkü OECD neye bakar dersek, bunun yanıtı olarak sizlere yüz sayfayı aşan kitap çıkarmam lazım. Neye bakmaz deseniz, iki konu saymam gerekir. Bir tanesi askeri ve savunma konularına bakmaz, bir de kültür konularına bakmaz. O kültür konularına da biraz bakar demem lazım. Çünkü, kültür konuları içerisinde telif hakları meselesi vardır. Kültür ile ilgili bir konudur. Ama telif hakları aynı zamanda ekonomik konudur, para vardır arkasında çünkü. Dolayısıyla aslında OECD bir buçuk konuya bakmaz demem lazım. 1961'e giderseniz - aranızda 61 yıllarından önce doğan çok az belki birkaç tane benim gibi vardır ama - 1961 yılı dendiği zaman Soğuk Savaşın ortasındasınız, yani Küba krizinin yaşandığı ve ne zaman nükleer savaş başlayacak dediğimiz bir ortamda bulunduğunu hatırlayın. Kendinizi tarih bilginizle geriye doğru ışınlayın. Soğuk savaşın ortasında bir tarafta NATO bir tarafta Varşova Paktı bir tarafta Amerika diğer taraftan Sovyetler Birliği dediğimiz bir küresel alemin ortasındayız ve NATO'nun bir anlamda ekonomik kardeş kuruluşu olarak OEEC artık OECD'ye dönüşerek yeni bir hayata yöneliyor. Varşova Paktına baktığınız zamanda belki duymuşsunuzdur onların da "COMECON" diye bir kardeş örgütleri vardır. "COMECON" Varşova Paktı'nın ekonomik ihtiyaçlarına, o bloğun üyelerinin işbirliğine kanat germiş bir örgüt. Böyle bir ortamda kuruluyor OECD ve o günden bugüne de pek çok badireden geçerek - bunların bazılarını değineceğim - kendini bugüne kadar idame ettirebiliyor. Aslında uluslararası örgütler kolay kolay kapanmazlar. Ben kendi meslek hayatımda kendisini lağveden uluslararası örgüt görmedim. Buna en çok mani olacaklar ise da çalışanlardır, iş güvenliği bakımından. Herhangi bir kurum kapanıyor deseniz en çok muhalif olacaklar devletlerden çok orada çalışanlardır.

Bunu kendini idame ettirmek açısından da yeni ihtiyaçlara da cevap vererek şekilde kendisini yenileyebilmiştir demen lazım. Bu aslında bir başarıdır.

Türkiye'nin OECD içindeki elli yılına baktığınızda ilgisi hep yukarıya doğru giden bir çizgide olmamıştır. Ne mutlu ki bugün yükselen bir çizgidedir. Bu yine sizlerin sayesinde olmuştur.

Ben bugün OECD'nin işlevini tanımlamaya yönelirsem ilk temel belge olarak tabii ki, kuruluş sözleşmesine bakmanız lazım. Ama ben konuyu size bir ders gibi anlatmayacağım. Bir anlamda sizi buradan çıkınca gidip www.oecd.org adresini tıklatacak şekilde anlatmaya çalışacağım.

Türkiye kurucu üyedir. Ülkemiz Avrupa Konseyi'nin de kurucu üyesidir. Bunlar tabiri caizse o dönem itibariyle doğal olarak üye olduğumuz bir örgütlerdir. NATO'nun üyesi olup da OECD'ye üye olmamak o günün koşullarında hemen hemen imkansız gibi bir şeydir. Bugün, biliyorsunuz OECD genişlemeye, bünyesine yeni üyeler almaya çalışıyor. Her yeni üyeye de Avrupa Birliği'ne üye olmak gibi bir yol haritası veriyorlar. "Şunları yap da gel bakalım" diyorlar. Biz kurucu üye olduğumuz için bize ve o dönemde hiç kimseye söylenmemiştir. O dönemde olduğu gibi bugün de aynı değerleri paylaşan ülkelerin bir araya geldikleri ve pazar ekonomisi koşullarında gelişmelerini sağlamaya çalıştıkları bir yapı olarak özetlemek mümkündür OECD'yi. Bu tabi sadece pazar ekonomisi koşullarında kalkınmayı sağlamakla sınırlı kalmıyor. İleriye yönelik olarak o yine müşterek aklın ürettiği bir takım normlar manzumesinden, müşterek değerlerden bahsediyorum. Bugün 34 üyeye vardık. Şöyle dönüp bir geriye baksak OECD'nin zor günler geçirse de (yine zor günlerde olduğumuzu varsayabilirsiniz bu ekonomik krizin sonuçları ile mücadele etmek anlamında) örgütün genelde başarılı olduğunu söylemek mümkündür. Türkiye açısından bakarsak, inişli çıkışlı olmuştur yolumuz. Türkiye-OECD ilişkilerinde iç dönemden söz etmek mümkündür. Birincisi kuruluştan seksenli yıllara kadar giden ve Türkiye'nin daha devlet planlaması altındaki bir ekonomik yapı ile üye olduğu bir dönemden bahsediyorum. Uzatılmış bir Marshall Planı ihtiyacı ile birlikte zaman zaman OECD mensubu üyelerin Türkiye'ye kanat gerdiği - ekonomik anlamda kanat gerdiği - bir dönemden bahsediyorum. Türkiye'nin dış kredi ihtiyacına o dönemin önemli müttefiklerimizin bir araya gelerek destek oldukları bir dönemden bahsediyorum. Bu dönemde OECD'nin bir fonksiyonu hatta Türkiye'nin borçlarının yönetimi haline dahi gelmiş. Türkiye seksenli yıllardan itibaren pazar ekonomisine başarılı bir geçiş yapmıştır. Bu geçiş sürecinde başarılı derken 1986 yılının altını çizeceğim ve bu tarihe birazdan döneceğim. Başarılı bir geçiş sürecinden sonra bizimle birlikte o forumu paylaşan müttefiklerimiz "Bu işi becerebiliyorsunuz artık. Sizin krediye de ihtiyacınız yok.

Hadi yolunuz açık olsun"a yakın bir yaklaşım içinde olmuşlar. Bu bazı kötü refleksler sonucu demem lazım "para yok ilgi yok" diye tanımlayabileceğim bir sarmala dönüşmüş. Bu durum 2000 yılına, Avrupa Birliği süreci devreye girinceye kadar uzamış. Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinin getirdiği reform ihtiyacı, kendimize çeki düzen verme ihtiyacı, farklı düşünme ihtiyacı 2000'li yıllardan itibaren Türkiye-OECD ilişkilerinde yeni bir dönemin açılışına yol açmış olup bu yükselen çizgi halen de devam ediyor. Bu yükselen çizgide her kurumun OECD çalışmalarına ilgisi farklılık arz ediyor. Bazı kurumlar için OECD tali bir konu, bazı kurumlar için çok önemli bir konu. Örneğin Turizm ve Kültür Bakanlığı açısından Dünya Turizm Örgütü OECD bünyesindeki Turizm Komitesinden daha önemli bir konu. Keza Dünya Çalışma Örgütü, Çalışma Bakanlığı için tabii ki OECD'nin Çalışma ve Sosyal İşler Komitesi'nden daha önemli. Dolayısıyla kurumdan kuruma farklılaşan bir çizgide olmakla birlikte ben kendi görev süreme tekabül eden son beş sene içinde ilgiyi artan bir çizgide gördüm. Bu yükselen çizgi Türkiye'nin de ekonomik başarısı ile birlikte 2012 yılında Türkiye'yi Dönem Başkanı yaptı. Türkiye'nin Dönem Başkanı olması tesadüf ile olmuyor, başarı ile oluyor. Türkiye bunu ikinci defa yapıyor. Bundan evvel ilk defa 1986 yılında yapmış. 1986 Türkiye ekonomisinin yine başarılı olduğu yıllar. Sayın Özal'ın yönetimindeki ekonomiden bahsediyorum. Aradan 26 yıl geçtikten sonra yeni bir başarı öyküsü döngüsünde Türkiye bir anlamda OECD'nin lideri olmuş vaziyette. Nasıl olmasın çünkü bugün OECD ülkelerinin geneline bakarsanız büyüme hızı dediğimiz şey %1 veya %2 ile ifade edilen rakamlarda. Türkiye dendiği zaman % 8, 9, 10 bu oranlar.

Bu örgüt neye yara ya da Türkiye açısından neye yarara gelmeden evvel bu örgüt nasıl çalışır diye bakmamız lazım. Aslında, çalışma metodu açısından pek çok kuruluş açısından da bir örnek diyebiliriz. Üst yönetim organı Konseydir. Onun altında komiteler vardır. Komiteler dersiniz, sakın bana sayar mısınız demeyin bana, yoksa Çalışma Gruplarıyla birlikte 250 tane saymam lazım. Merakınız varsa OECD'nin web sayfasına girerseniz bunun elektronik örneği de vardır ama 300 sayfalık bir kitaptan bahsediyorum. OECD'de karar alma sürecinin ana kuralı "konsensüs"tür. Bunu Türkçe'ye çevirirken pek çok yerde "**oydaşma**" diye bir kelimeye rastladım ben. Bunun oybirliğinden önemli bir farkı vardır. Oybirliği, herkesin evet dediği bir karar sürecidir, konsensüs ise hiç kimsenin hayır demediği süreçtir. Bir konuda sessiz kalarak konsensüse katılmak mümkündür. Hiç kimse sizi evet veya hayır demeye zorlamaz. Fakat hayır dediğin zamanda duran bir karar sürecidir. Yani sizin ulusal menfaatleriniz noktasında bir konuda "ben bunu kabul edemem" dediğiniz zaman mekanizma durur. Bu karar mekanizmasının bir handikapı vardır. Uzlaşa aramak asgari müşterekte birleşmeye zorlar bazen. Yani hedefiniz bir kararı alma sürecinde yüz ise üç ülkenin, beş ülkenin "yok bu benim işine gelmiyor, ben bu işi kabul edemeyeceğim" demesi,

diğer ülkeleri sırf kararı oluşturmak uğruna bazı tavizlere iter. Dolayısıyla bir konuda yüz hedefiyle yola çıkmışken bunu kırk ile elliyle, altmış bitirmek gibi bir riski vardır. Ama bu her yerde geçerli değildir. Bazı teknik konularda çoğunluk, üçte iki çoğunlukla veya ağırlıklı oy gibi metotlar da vardır.

Bu komite çalışmalarından ne çıkar dersiniz. Bu komite çalışmalarından biraz önce sözünü ettiğim müşterek sorunlara müşterek yanıt arayışları çıkar. Tabii bu karar mekanizmaları ve üretilen çözümler dediğimiz zaman bunların hepsi bağlayıcı nitelikte değildir. Her ne kadar bir hükümetlerarası örgütten bahsediyor isek de AB'ye göre çok daha elastikiyeti olan bir yapıdır OECD. AB temel bir belgeyi kabul ettiği zaman bu bütün ülkeler için bağlayıcı niteliktedir. OECD'nin böyle bir vasfı yok. Dolayısıyla OECD'de hem üye olup hem biraz alakart yemek, yani o değerli paylaşıyorum ama uygulayamıyorum diyebilmek mümkündür. Bazı altına imza konulan sözleşme niteliğindeki metinler ise bağlayıcıdır. Bunun en yaygın ve bilinen örneği kısaca Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi diye bilinen metindir.. Türkiye bu sözleşmeye taraftır, dolayısıyla bunun uygulamasının takibi yapılır. OECD bunu takip eder, soruşturur, adli makamlarla temas eder, emniyet makamları ile temas eder. Sonunda parasal müeyyidesi yoktur ama rezil olmanın bedeli tabiri hoş görürseniz herhangi bir parasal cezadan çok daha ağırdır. Dolayısıyla 34 tane öğrencinin olduğu bir sınıf düşünün. İyi öğrencilerin yanında ödevlerini yapmayan kötü öğrencilerin içine düştükleri ezikliği gözlemişsinizdir okul yıllarınızda. O eziklik, kendine çekidüzen vermek, daha iyisini yapmak, bir dahaki karne döneminde daha başarılı olmak gibi başka bir manevi baskı yaratır. Her ülkenin otomatik olarak sınındığı süreçler vardır. Bu zorunlu olabileceği gibi - her ülkenin iki yılda bir yapılan ekonomik incelemesi - “Ben kendime güveniyorum. Sınanmak istiyorum. Bundan da başarılı çıkacağıma inanıyorum” diyen kurumlar vardır. Bunlardan biri Rekabet Kurumu'dur. Keza Sağlık Bakanlığı. Bu aslında bir doktora gözükmek gibi bir şeydir. “Ara sıra doktora git sağlık kontrolünden geç” gibi. konusunda bir sistem. "Doktora git bir reçete yaz" demek gibi bir şeydir. Doktor (OECD) reçeteyi yazdıktan sonra bu ilaçların bazen içmiyoruz. İçilemez bazıları da aslında ama en azından başka biri tarafından yapılan bir taramaya girmek yararlı bir şeydir bana sorarsanız. Ama cesur kurumların yapabileceği bir iştir. Onun için ben bu cesaret ve sonuçları itibariyle müspet olduğundan dolayı Rekabet Kurumunu bu bağlamda anmak ihtiyacını duydum.

OECD'nin vergi alanında çalışmaları vardır. Nedir? “Vergi Cennetleri” diye bir şey duymuşsunuzdur. Hele kriz ortamında bunun ne kadar daha önemli olduğunu anlatmaya gerek yok. Hemen hemen tüm ülkelerin bütçe açıkları devasa boyutlara gelmiş, bunu neyle kapayacaksınız. Vergiyi doğru toplayarak veya vergi cennetlerini ortadan kaldırmaya çalışarak. OECD'nin bazı çalışmaları

üyelerini de aşar demem lazım. Vergi konusu bu kategori çalışmalar açısından iyi bir örnektir. Vergi modeli veya vergi cennetleriyle mücadele modeli diye bir model yaratmıştır OECD. Bu modeli bugün OECD'nin 34 üyesi dışında elliyi aşan Ülkeler de benimsemiştir.

OECD dediğiniz zaman aklınıza ya da kulağınıza "Zenginler Kulübü" diye bir kavram veya tanımlama gelmiştir mutlaka. Bundan 20 sene önceye giderseniz "OECD ülkeleri dünya ekonomisinin % 80'nini temsil etmektedir" diye bir tarif duyardınız. On sene evvel aynı raporu güncellenmiş olsalardı "OECD ülkeleri dünya ekonomisinin % 70'ini temsil etmektedir" yazıyor olurdu. Ben 2006 yılında OECD'de göreve başladığımda OECD ülkeleri dünya ekonomisinin % 60'ını temsil ediyordu. Bugün ise OECD ülkeleri dünya ekonomisinin sadece % 50'sini temsil ediyor. Nerede "Zenginler Kulübü", "Fakirler Kulübü"ne doğru gidiyor. Dolayısıyla her ne kadar OECD olgun bir örgüt, kendini yenileyebilmiş bir örgüt, yeni ihtiyaçlara cevap verebilen bir örgüt diyorsam da pek çok örgüt gibi OECD de yaşam mücadelesi vermektedir. Çünkü dünya ekonomisinin % 50'sini temsil eden insanların bir araya gelip aldığı kararların küresel anlamı o dünyanın % 50'si için geçerlidir. O zaman sizin örgüt olarak anlamınız veya değeriniz giderek azalıyor demektir. Bunu nasıl telafi edeceğiz? Nasıl bu işin içinden çıkacağız? OECD bu arayışlar içinde ileriye görebildi, işlerin kötüye gittiğini fark etti ve başka yükselen oyuncular kendi sahnesine çekmeye yöneldi. OECD'nin Dünya Bankası gibi IMF gibi cebinde kaynak olan, dolayısıyla bu kaynaklarla orantılı olarak cazibesini artırabilen rakipleri de var. Son ekonomik krizle birlikte bir de üyesi olduğumuz G20 diye bir oluşum var. G20'nin aslında krizin de öncesine giden bir geçmişi var ama bugün küresel anlamda, ekonomik yönetişimi sahnesi diyebiliriz G20'ye. OECD yaşam mücadelesinden nasıl çıkacak ve eski günlere % 80'lere nasıl gelebilecek? Örgüt bunun cevabını bulmaya çalışıyor. Aslında bunu NATO için de söylemek mümkün. NATO, Soğuk Savaş dönemindeki işlevini yitirdi, tehdit kalktı. Ne yapacak şimdi NATO denildi. NATO kendini Afganistan'da buldu. Başarılı oldu mu bilmiyoruz. Bunu zaman gösterecek. Ama her örgüt "Tamam, işimiz bitti, fonksiyonumuzu yerine getirdik kapıya kilidi asalım" demiyor ve yeni ufuklar arıyor OECD de bunu yapmaya çalışıyor, fakat zorlanıyor. Elli yaşında olgun bir örgüt dedim ama bir olgunluk krizi yaşanıyor. Elli yaş krizi. Ekonomik krizin en canlı olduğu 2008 yılında Batı eksilerin dibine giderken Çinlilerin şöyle bir söylemi vardı: "Bizde etkilendik bu ekonomik krizden. Bu sene büyümemiz tek rakamlı olacak". Tek rakam dediği de 9,8 filan. Bugün OECD dediğimizde Çin, Hindistan, Brezilya, Endonezya, Güney Afrika gibi yeni yükselen ekonomilerin dışarda kaldığı bir örgütten bahsediyoruz. OECD bunu çözmek için bu ülkeleri kucaklamaya çalıştı. Hala da çalışıyor. Ama bir başarı elde edebildi mi ben şahsen bu aşamada sanmıyorum. 2012 yılının Bakanlar Konseyi'nin ana konusu da bu. Nasıl bu

ülkeleri OECD masasının etrafına çekebiliriz? Nasıl bu adamları müşterek değerler etrafında bir araya getirebiliriz? OECD 2007 senesinde beş ülkeli (Estonya, Slovenya, Şili, İsrail ve Rusya) bir genişleme kararı aldı. Dördünü üye olarak kabul ettik. Bir Rusya kaldı. Nasıl biz Avrupa Birliği'nde 35 konuda sınanıyor isek Rusya' da 22 konuda 22 ana komitede sınanıyor. Ama öbür beş ülke biraz evvel saydığım yükselen ekonomilerle üç sene evvel “Derinleştirilmiş İşbirliği” modeli oluşturulmaya çalışıldı. Bu ülkeler toplantılara geliyorlar, dinliyorlar, öğreniyorlar ve gidiyorlar. Normları paylaşmıyorlar, niye paylaşınlar. Rekabet konusundan örnek vereyim. Hangi normları paylaşınlar istiyoruz, işte bizim çevre konularımızı paylaşınlar, bizim çalışma haklarımıza ilişkin normları paylaşınlar, bizim sosyal haklarımız ile ilgili normlarımızı paylaşınlar. Bunun sonucu ne olacak? Çin, örneğinden bahsediyorum. Eğer bugünkü tişörtü elli sente üretiyorsa Çin, bizim normları normları paylaş dediğimizde üretim bedeli muhtemelen seksen sente yapacak. Ne oldu adamın rekabet gücü azaldı. O aradaki 30 centten kazanıyor zaten. Dolayısıyla OECD bu ülkelere bir “nişanlılık teklifinde bulunduysa da kızımız naz ediyor” demem lazım. Haklı sebeplerle naz ediyor demem lazım. Çünkü, aynı yerde değiliz. Onun bugün OECD'ye üye olması olsa olsa rekabet gücünü kaybetmesi anlamına gelir. Dolayısıyla şimdilik bir flört dönemi yaşanıyor ama karşımızdakilerin yakın bir gelecekte evlenmeye niyeti yok. Niye bu ihtiyacı duyuyor OECD dersiniz 34 üye ülke artı aday ülke Rusya, artı bu 5 ülke olmak üzere 40 kişi olarak masaya oturulduğu zaman masadakiler ancak Dünya ekonomisinin %80'ini temsil edebiliyor. Ne oluyor eski günleri yad ediyoruz. Bu bir deneme . Yine NATO örneğini vereceğim. NATO'nun bir “Partnership for Peace”, Avrupa Konseyi'nin “Partnership for Democracy” olarak anılan programları var. OECD'nin de 2012 yılında andığım 5 ülke ile “Partnership for Better Lives” diye bir programa varması beklenir. Her örgütün bir var olma, yeni ufuklara erişme, yararlı olmaya (relevance) devam etme arayışı vardır. OECD'de bunu yapıyor.

İzin verirseniz Türkiye-OECD ilişkilerine döneyim. 2000'den bu tarafa artan ilgiyi tarif ederken. Avrupa Birliği süreci ile irtibat kurmuştum. Ama mesele sadece bu değil. Beni şu an dinleyenlere baktığımda herhalde %90'ı 2000 yılından sonra bu kuruma gelmiştir dedim. Bürokrasimizin de hamuru değişti. Bürokratik kültür değişti. Ben herhalde buraya 2000 yılında gelip OECD'yi anlatmaya çalışsaydım bu salonda şimdi bulunanların beşte biri kadar insan olurdu. Ufku daha geniş, yetenekleri daha belirgin, uluslararası örgütlerde çalışmaya daha uygun bir insan kütlesi oluştu Türkiye'de. Düşünüp, arayan, merak sahibi, “ben bu toplantıya gitmeliyim. Gitmesem eksik olacak benim için” diyen bir kitle var. Dolayısıyla önümüzdeki döneme bakarken bunu sırf AB süreci ile de irtibatlandırmamak gerekir. Türkiye bir çağdaşlaşma sürecinden geçiyor.

Bürokrasi dediğimiz şey de bu çağdaşlaşma sürecinde. Bir anlamda Avrupa Birliği olsa da olmasa da, OECD olsa da olmasa da bunlardan bağımsız olarak çağdaş yönetim ihtiyacını duyduğumuz bir dönemdeyiz. Bunun bundan sonra da devam edeceğinden eminim.

Türkiye-OECD ilişkilerini tanımlamaya çalışırken şöyle bir metafor kullanırım: “Her şey dahil tatil”. Çeşitli tatil modelleri var, veriyorsunuz parayı beş de yeseniz on beş de yeseniz aynı şey. OECD'ye bizim yıllık katkımız belli. OECD'nin bugün bütçesi 200 milyon euronun üstünde. Bizim payımız %1'i biraz geçiyor. Yani 3 küsur milyon euro veriyoruz senede. Üç toplantıya katılırsanız da bu parayı veriyoruz, beş toplantıya katılırsanız da bu parayı veriyoruz. Bu imkanı bize vermişler. Birazdan bir "OLIS" lafı edeceğim. "OLIS" sözcüğünü mutlaka duymuş olanlarınız vardır. OECD'den yararlanmak için mutlaka toplantıya gitmek bu toplantıda bulunmak gerekmez. Yararlanmanın bin türlü şekli var. Unutursam bana hatırlatın "OLIS" ne oldu diye. Bilenler bilmeyenlere anlatmasın, ben anlatayım. Dolayısıyla OECD'nin yazdığı her rapor 34 ülkenin veya 40 ülkenin tecrübesinden süzülerek çıkmış bir rapordur. OECD hala marka değerini koruyan bir örgüttür. Rekabet Kurumu kendi başına veya Sağlık Bakanlığı kendi başına kalkıp bir rapor yazsaydı “kendileri yazmışlar kendileri okuyorlar” olurdu. Ama aynı rapora OECD damgasını, logosunu korsanız o raporun kıymeti, değeri, sonuçları beş misli artar ve referans olur. İyi bir marka derken onu kastediyorum. Yani OECD neye yarar kategorisine bunu da ekleyelim diye. Ulaştırma Bakanlığı bir “intermodal” ulaştırma incelemesi yaptırdı. Türkiye'nin ulaştırma sektöründe Doğu-Batı keza Kuzey-Güney eksenindeki yeri konusunda bir raporu Türkiye kendisi hazırlasaydı bu Ulaştırma Bakanlığı'nın raporu olurdu. Aynı rapora OECD logosunu korsanız değeri farklı olur. Ulaştırma ekonomik bir sektör. Öneminin altını çizerseniz, yatırım ihtiyacını belirlerseniz sonunda ellerinde mali kaynak olup da yatırım arayışında olanlar bunu elektrik sektörüne mi ulaştırma sektörüne mi yatırıyım, nereye aktarayım, hangi ülkeye yatırıyım dediği zaman elinde bir OECD raporu varsa yolunu ve yönünü objektif temelde daha doğru bulur. OECD raporu elinizde ise ve Türkiye'nin ulaştırma sektörünün - enerji incelemesi de onu gösteriyor - göreceli olarak pek çok ülkeden daha geliştirmeye müsait olduğu OECD tarafından da teyid ediliyorsa o zaman kaynak yabancı yatırımcı için tercihler daha sağlıklı bir zeminde belirlenir. Dolayısıyla OECD'yi sadece ortak değerler, analizler, istatistikler, raporlar olarak görmeyin, OECD çalışmalarını izler ve katılırken, katkıda bulunurken bunun ekonomik getirisi ne olabilir diye de düşünün.

Peki nereye gidiyoruz diye Türkiye açısından baktığımızda, Türkiye bugüne kadar genel tablo itibarıyla OECD'den “alan” bir ülke durumunda oldu. Bunu aşır OECD'ye bir şeyler “veren” konumuna geçmemiz lazım. Bir örnek v

erectğim. Maliye Bakanlığı'nın Ankara'da bir "OECD Uluslararası Vergi Merkezi" var. Bunların sayısının artması lazım. Türkiye hem G20'nin üyesi, dünyanın 16. ekonomisi, Avrupa'nın 6. ekonomisi, OECD'nin kurucu üyesi. Bunların hepsini yan yana koyan bu ülkenin artık potansiyel olarak "alan" değil, "veren" ülke durumuna geçmesi lazım. OECD Dönem Başkanlığı bu anlamda önemli bir sonuç ama asıl OECD toplantılarına katılanların, bu toplantılara gelen ve gelecek arkadaşlarımızın artık dinleyici olmaktan çıkıp ki - bunu Rekabet Kurumu yapabilmıştır - "veren" toplantıya değil çalışmaya katılan, katkıda bulunan duruma geçmesi arzulanır.

Bunun Rekabet Kurumu'na becerilebilmiş olması hasebiyle hem Başkana hem Kurul Üyelerine ve toplantılara katılan arkadaşlara teşekkür ederim Ben bugün burada olduğum için veya jest olsun diye söylemiyorum bunları, gerçek olduğu için söylüyorum Rekabet Kurumu örneğini. Bizim beklentimiz bunların sayısının artması. OECD Eşgüdüm Toplantıları'na gelen arkadaşlar bilirler otellere yıldız verir gibi kurumlara yıldız veriyordum. Bir yıldızla başlayıp, beş yıldız gelenler olduğu gibi halen iki yıldızda olan kurumlar da var. Dolayısıyla bir bilgi membası diyebileceğim OECD imkanlarını ne kadar sömürürseniz sömürün hiç kimse size bir şey demeyecektir emin olun. Ben hep öyle davrandım, benden sonra gelen arkadaşlar da böyle yapacaktır. Siz ne kadar çok toplantılara girerseniz ne kadar çok yararlanırsanız aynı ekibin parçaları olarak bu konuyu daha ileri götüreceğinizden eminim.

İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı Örgütü (OECD)

OECD Nezdinde Türkiye Daimi Temsilciliği

OECD Nedir?

The **O**rganization for **E**conomic **C**o-Operation and **D**evelopment

İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), demokratik yapılara ve piyasa ekonomisine sahip 34 ülkenin küreselleşmenin ekonomik, sosyal ve yönetim sorunlarını çözmek ve bu sürecin fırsatlarından faydalanmak üzere müştereken çalıştıkları bir forumdur.

OECD'nin Amaçları

- Ekonomik büyüme, mali istikrar, ticaret ve yatırım, teknoloji, yenilik, girişimcilik ve kalkınma alanlarında işbirliği yoluyla refahın sağlanması ve yoksullukla mücadele konularında hükümetlere yardımcı olmak.
- Ekonomik ve sosyal gelişme ile çevrenin korunması arasındaki dengeyi gözetmek.
- Herkes için iş imkânı yaratılması ve sosyal eşitlik ile etkin ve sağlıklı bir yönetim gerçekleştirilmesi.
- Yeni gelişme ve sorunları anlamak ve bunlara çözüm üretmek konularında hükümetlere tavsiyelerde bulunmak.

OECD ne yapar?

- Ülke incelemeleri, istatistikler, genel ekonomik analiz ve çalışmalar ile mukayeseli analizler
- Bağlayıcı olmayan ilkeler, rehberler, iyi uygulamalar ve tavsiyeler
- Bağlayıcı düzenlemeler/kararlar (Liberalizasyon Kodları, Rüşvet ile Mücadele Sözleşmesi gibi)

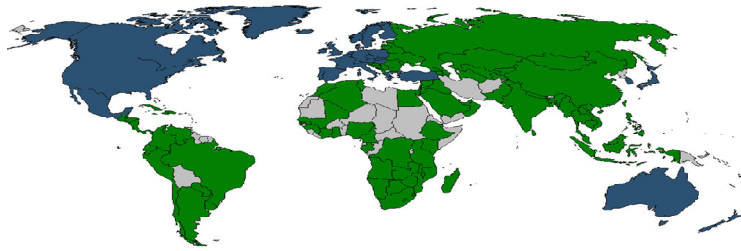

Günümüzde OECD

- 34 üye OECD ülkesi:
 - ✓ Dünya'nın GSMH'nin % 60'ından fazlasını,
 - ✓ Dünya ticaretinin % 76'sını,
 - ✓ Dünya resmi kalkınma yardımlarının % 90'ını,
 - ✓ Dünya enerji tüketiminin % 54'ünü,
 - ✓ Dünya nüfusunun % 18'ini temsil etmektedir.
- 100'den fazla ülke "gözlemci" veya "tam katılımcı" olarak OECD'nin çeşitli Komitelerinin çalışmalarına katılmaktadır.

Günümüzde OECD üye ülkeleri

- OECD üye ülkeleri (2010 yılında üye olmuş 4 ülke gösterilmemiştir)
- İşbirliği içinde olunan, örgüte üye olmayan üyeler

Uzmanlık ve Faaliyet Alanları

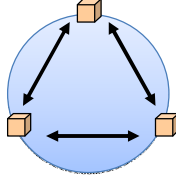
- Bilim ve Teknoloji
- Biyoteknoloji
- Enerji
- Çelik
- Çevre
- Eğitim
- Emeklilik ve Sigorta
- Ekonomi
- Finans
- İhracat Kredileri
- İstatistikler
- İşgücü
- Kalkınma İşbirliği
- Kurumsal Yönetim
- Rekabet
- Sağlık
- Sosyal Konular
- Tarım ve Balıkçılık
- Ticaret
- Uluslararası göç
- Ulaşım
- Yatırım
- Yolsuzlukla Mücadele
- Vergi

OECD' nin Yapısı

Konsey

- OECD'nin karar alma organıdır. Kararlar uzlaşmayla (consensus) alınmaktadır.
- Üye ülke temsilcileri ve Avrupa Birliği temsilcisinden oluşmaktadır.
- Düzenli olarak Daimi Temsilciler düzeyinde toplanan Konsey yılda bir kez OECD çalışmalarının önceliklerini belirlemek ve güncel konuları ele almak üzere Bakanlar düzeyinde toplanmaktadır.

Komiteler

- 250'yi aşkın Komite ve çalışma grubu bulunmaktadır.
- Üye ülkelerin yanı sıra davet edildikleri veya talepkar oldukları takdirde üye olmayan ülkeler ve uluslararası örgütler de gözlemci veya katılımcı statüsüyle toplantılarda yer alabilmektedir.

Sekretarya

- Konsey tarafından gerçekleştirilmesi kararlaştırılan çalışmaları yürütür.
- 12 Direktörlük bulunmaktadır.
- Direktörlükler Komitelere destek verir.

OECD' nin Bütçesi

Zorunlu Bütçe (Part I)

Üye ülkelerin zorunlu olarak yaptıkları katkılardan oluşan bütçedir.

Gönüllülük esasına göre katılma açık programların bütçesi (Part II)

Üye ülkelerin gönüllülük esasına göre katıldıkları programlar için yapılan katkılardan oluşan bütçedir.

OECD Şemsiyesi altında faaliyet gösteren Part II program ve kuruluşlardan bazıları:

- Uluslararası Ulaştırma Forumu (ITF)
- Uluslararası Enerji Ajansı (IEA)
- Nükleer Enerji Ajansı (NEA)
- Kalkınma Merkezi (DEV)
- PISA

Bakanlar Konseyi Toplantısı Ministerial Council Meeting (MCM)

- Yılda bir defa Ekonomi/Maliye/Dışişleri Bakanları düzeyinde toplanır.
- OECD'nin çalışmalarını, küresel veya güncel konuları ele alır.

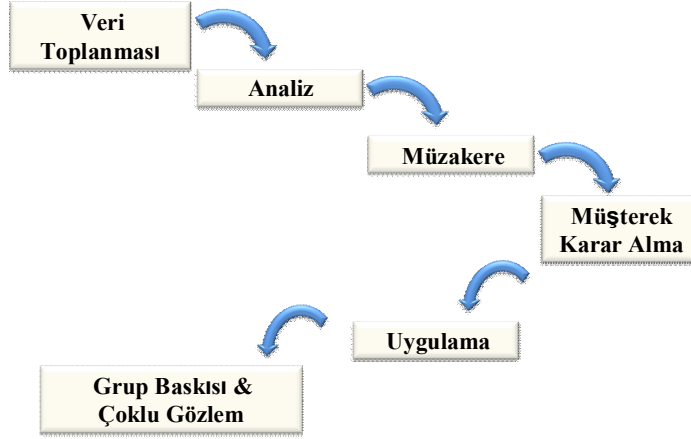
Önceki Toplantı Temaları:

- 2007:** İnovasyon, Büyüme ve Eşitlik
- 2008:** İklim Değişikliği, Büyüme ve İstikrar
- 2009:** Daha Güçlü, Daha Adil ve Daha Temiz bir Dünya Ekonomisi
- 2010:** Ekonomik İyileşmeden Sürdürülebilir Büyümeye
- 2011:** Daha İyi Yaşamlar için Daha İyi Politikalar

OECD’de İnceleme/ Analiz Süreci

Örnek OECD İnceleme/Analiz Süreci

Ekonomik Gelişmeleri İnceleme Komitesi (EDRC*)

Sekreteryaya tarafından yapılan ilk inceleme ve ilgili ülkeyle yürütülen araştırmalar sonucu tavsiye kararlarını da içeren “Ekonomik İnceleme” taslağı oluşturulur.

Komite toplanır

İki inceleyici ülke ve diğer üye ülkeler rehberliğinde incelenmekte olan ülkenin değerlendirilmesi yapılır.

İncelenen ülke politikalarını savunur.

Taslak önerilerle revize edilir ve Komite tarafından onaylanır.

*Economic and Development Review Committee (EDRC)

OECD Üye Ülkelerine Ne Sağlar?

Başta ekonomik ve sosyal konular olmak üzere, toplumların hayatlarının hemen hemen tüm alanlarını kapsayan konularda daha yüksek standartlar sağlanabilmesi amacıyla önerilerde bulunur.

OECD Standartları, İlke ve Enstrümanları:

- Bağlayıcı olanlar
- Gönüllü olanlar - Tavsiyeler
- Grup Baskısı
- En iyi uygulama örnekleri
- Reform önerileri

Küresel Açılımlar ve Hedefler

Uluslararası alanda meydana gelmekte olan ekonomik ve siyasi gelişmeler karşısında OECD, kapsadığı gerek konu yelpazesi gerek ülke yelpazesinde bir gelişme ve genişleme çabası içerisine girmiş bulunmaktadır.

Genişleme Süreci Ülkesi: Rusya Federasyonu

Derinleştirilmiş İşbirliği (Enhanced Engagement): Brezilya, Çin, Endonezya, Güney Afrika, Hindistan

MENA (Middle East and North Africa) : Ortadoğu - Kuzey Afrika

NEPAD (The New Partnership for Africa's Development): Afrika'nın kalkınması için oluşturulan ortaklık programı

OECD'nin Yayınları

- **Economic Outlook** (Her yıl Mayıs ve Aralık aylarında)
- **Going for Growth** (Her yıl Şubat ayında)
- **OECD Factbook** (Her yıl Mart ayında)
- **Outlook** (Yıllık veya iki yılda bir çıkan seri: *Employment Outlook, Agricultural Outlook*)
- **At a Glance** (İki yılda bir çıkan seri: *Education At a Glance, Health At a Glance*)
- **EDRC Economic Surveys** (18-24 aylık dönemlerle her üye ülke incelenir)
- **Education : PISA çalışması sonuçları**
- **Taxing Wages, Revenue Statistics**
- **Globalisation Indicators**
- **Working Paper'lar** (OECD Internet sitesi üzerinden yayınlanır)
- **Çevre incelemeleri** (*Environmental Performance Review*)
- **International Trade** (Aylık istatistik yayınıdır)
- **Factbook** (İstatistik Yıllığı)

OECD Sosyal İletişim

- Her yıl 250'yi aşkın yayın
- Devamlı olarak güncellenen websitesi (İstatistikler, veriler, çalışmalar)
OECD web sitesi: <http://www.oecd.org>
- OECD'nin çalışmalarına ilişkin aylık dergi [OECD Observer](http://www.oecd.org/dataoecd/8/1/44783473.pdf)
- Policy Briefs <http://www.oecd.org/dataoecd/8/1/44783473.pdf>
- Radyo ve televizyon stüdyosu
- Her yıl düzenlenen OECD Forumu ve Global Forumlar
- OECD Merkezleri (Berlin, Meksiko, Tokyo ve Washington) tarafından OECD çalışmalarını duyurmak için düzenlenen etkinlikler.
- Yeni iletişim ağıları ile güncel OECD olayları takip etme (OECD Facebook, Twitter, YouTube sayfaları)

Türkiye Daimi Temsilciliği

- OECD Nezdinde Daimi Temsilciliğimiz kadrosu Dışişleri Bakanlığı'nın yanı sıra Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan atanan görevlilerden oluşmaktadır.
- Çeşitli kurum ve kuruluşlardan OECD toplantılarına yılda yaklaşık 800 temsilci katılmaktadır.
- Ülkemizde OECD çalışmalarının koordinasyonundan sorumlu 23 ulusal eşgüdüm birimi ve bunlardan ayrıca 23 ilgili kurum bulunmaktadır.

Türkiye Neden OECD Üyesi?

- Türkiye, OECD'nin 20 kurucu üyesinden biridir.
- OECD'ye üye olmakla ülkemiz dünyadaki ekonomik gelişmeleri ve bunların sonuçlarını yakından takip edebilmektedir.
- OECD çalışmaları ve en iyi uygulamaları (best practices), Türkiye'nin içinde bulunduğu reform sürecinde, yapmayı öngördüğü mevzuat ve uygulama değişiklikleri için iyi bir zemin hazırlamaktadır.

Türkiye'nin Amaç ve Öncelikleri

Genişleme ve Derinleştirilmiş İşbirliği

Bilim ve Teknoloji alanındaki gelişmeleri takip etmek

Uluslararası norm ve kuralları güçlendirmek

Ticaret ve yatırımlarda açık pazarın getirilerini arttırmak

Enerji güvenliğini sağlamak

İstihdam, göç, sosyal sorumluluk ve eğitim konularında etkin olunmasını sağlamak

OECD Nezdinde
Türkiye Daimi Temsilciliği

OECD’den Daha Etkin Yararlanabilmek İçin Öneriler

- OECD incelemelerinden daha etkin faydalanma
- OECD içinde benzer ekonomik sorunları haiz diğer ülkelerin tecrübelerinden yararlanma/uluslararası ekonomik gelişmeleri yakından takip etme
- Komite toplantılarına yetkin temsilcilerce düzenli katılım sağlanması
- OLIS bilgi kaynağından daha iyi faydalanılması
- OECD’ye ülkemizde görünürlük kazandırılması
- OECD’yi kurumsal yapı ve işleyiş bakımından iyi tanıyan eleman yetiştirilmesi
- Komitelerin Büro üyeliği
- Kurum içi ve kurumlararası eşgüdüm
- Kalkınma Merkezi’ndeki çalışmalara katkı
- OECD Sekreteryasında “Secondee” ve Uluslararası Memur görevlendirilmesi
- OECD yayınlarından daha etkin yararlanılması

OECD Nezdinde
Türkiye Daimi Temsilciliği

Detaylı Bilgi için

OECD web sitesi: <http://www.oecd.org>

Türkiye OECD Daimi Temsilciliği web sitesi: <http://oecd.dt.mfa.gov.tr/>

